

Accepted Manuscript

Accepted Manuscript (Uncorrected Proof)

Title: The Predictive Role of the Age Friendly City Indicators in Social Belonging of Older Adults Residing in Mohammadiyeh City, Qazvin

Authors: Samaneh Marofi¹, Farnoosh Zarabadi Poor¹, Fatemeh Mohammadi², Ahad Alizadeh³, Seyedeh Ameneh Motalebi^{2, *}

1. *Student Research Committee, Qazvin University of Medical Sciences, Qazvin, Iran.*
2. *Social Determinants of Health Research Center, Research Institute for Prevention of Non-Communicable Diseases, Qazvin University of Medical Sciences, Qazvin, Iran.*
3. *Microbiology Research Center, Qazvin University of Medical Sciences, Qazvin, Iran.*

***Corresponding Author:** Seyedeh Ameneh Motalebi, Social Determinants of Health Research Center, Research Institute for Prevention of Non-Communicable Diseases, Qazvin University of Medical Sciences, Qazvin, Iran. Email: ammotalebi@yahoo.com

To appear in: **Salmand: Iranian Journal of Ageing**

Received date: 2023/09/12

Revised date: 2024/01/04

Accepted date: 2024/01/07

First Online Published: 2024/03/05

This is a “Just Accepted” manuscript, which has been examined by the peer-review process and has been accepted for publication. A “Just Accepted” manuscript is published online shortly after its acceptance, which is prior to technical editing and formatting and author proofing. Salmand: Iranian Journal of Ageing provides “Just Accepted” as an optional service which allows authors to make their results available to the research community as soon as possible after acceptance. After a manuscript has been technically edited and formatted, it will be removed from the “Just Accepted” Website and published as a published article. Please note that technical editing may introduce minor changes to the manuscript text and/or graphics which may affect the content, and all legal disclaimers that apply to the journal pertain.

Please cite this article as:

Marofi S, Zarabadi Poor F, Mohammadi F, Alizadeh A, Motalebi SA. [The Predictive Role of the Age Friendly City Indicators in Social Belonging of Older Adults Residing in Mohammadiyeh City, Qazvin (Persian)]. Salmand: Iranian Journal of Ageing. Forthcoming 2024. Doi: <http://dx.doi.org/10.32598/sija.2024.2778.10>

Doi: <http://dx.doi.org/10.32598/sija.2024.2778.10>

نسخه پذیرفته شده پیش از انتشار

عنوان: نقش پیش بینی کننده شاخصهای شهر دوستدار سالمند در تعلق اجتماعی سالمندان شهرستان محمدیه، قزوین

نویسندگان: سمانه معروفی^۱، فرنوش زرآبادی پور^۱، فاطمه محمدی^۲، احد علیزاده^۳، سیده آمنه مطلبی^{۲*}

۱. کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، قزوین، ایران.
۲. مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت، پژوهشکده پیشگیری از بیماریهای غیرواگیر، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، قزوین، ایران.
۳. مرکز تحقیقات میکروبیولوژی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، قزوین، ایران.

***نویسنده مسئول:** سیده آمنه مطلبی، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت، پژوهشکده پیشگیری از بیماریهای غیرواگیر، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، قزوین، ایران. ایمیل: ammotalebi@yahoo.com

نشریه: سالمند: مجله سالمندی ایران

تاریخ دریافت: 1402/06/21

تاریخ ویرایش: 1402/10/14

تاریخ پذیرش: 1402/10/17

این نسخه «پذیرفته‌شده پیش از انتشار» مقاله است که پس از طی فرایند داوری، برای چاپ، قابل پذیرش تشخیص داده شده است. این نسخه در مدت کوتاهی پس از اعلام پذیرش به صورت آنلاین و قبل از فرایند ویراستاری منتشر می‌شود. نشریه سالمند گزینه «پذیرفته‌شده پیش از انتشار» را به عنوان خدمتی به نویسندگان ارائه می‌دهد تا نتایج آن‌ها در سریع‌ترین زمان ممکن پس از پذیرش برای جامعه علمی در دسترس باشد. پس از آنکه مقاله‌ای فرایند آماده‌سازی و انتشار نهایی را طی می‌کند، از نسخه «پذیرفته‌شده پیش از انتشار» خارج و در یک شماره مشخص در وبسایت نشریه منتشر می‌شود. شایان ذکر است صفحه آرایی و ویراستاری فنی باعث ایجاد تغییرات صوری در متن مقاله می‌شود که ممکن است بر محتوای آن تأثیر بگذارد و این امر از حیثه مسئولیت دفتر نشریه خارج است.

لطفا این‌گونه استناد شود:

Marofi S, Zarabadi Poor F, Mohammadi F, Alizadeh A, Motalebi SA. [The Predictive Role of the Age Friendly City Indicators in Social Belonging of Older Adults Residing in Mohammadiyah City, Qazvin (Persian)]. *Salmand: Iranian Journal of Ageing*. Forthcoming 2024. Doi: <http://dx.doi.org/10.32598/sija.2024.2778.10>

Doi: <http://dx.doi.org/10.32598/sija.2024.2778.10>

Abstract

Introduction and Objective: A strong sense of belonging is crucial for the physical and psychological well-being of older adults, and their social interactions. The age-friendly city offers various opportunities for social participation. Therefore, the present study was conducted to determine the relationship between age friendly-city indicators and social belonging among older adults residing in Mohammadiyeh City, Qazvin province, Iran.

Materials and Methods: This descriptive-analytical study was conducted on 300 older adults in 2022. The older adults were selected by a cluster sampling method from six municipal districts of Mohammadiyeh City. Data were collected using the demographic checklist, age-friendly city, and social belonging questionnaires. Data analysis was conducted using SPSS software. A multivariate regression model was used for data analysis. The significance level was set at $P < .05$.

Results: The mean age of the older participants was 67.55 ± 6.00 , ranging from 60 to 84 years old. The majority of the older adults were men ($n = 157$, 52.33%), married ($n = 216$, 72.00%), and illiterate ($n = 157$, 52.33%). The older adults expressed the highest level of satisfaction with the safety and ease of traffic (16.86 ± 4.51) and the open spaces of the city (45.61 ± 11.47) indicators. The results also showed that marital status ($\beta: -0.150$, $p=0.006$), under diploma ($\beta=0.170$, $p=0.003$) and diploma ($\beta=0.192$, $p=0.001$) educational level, and safety and ease of traffic ($\beta=0.328$, $p<0.001$) were predictors of social belonging of older adults.

Conclusion: In the present study, the majority of older adults were dissatisfied with age-friendly indicators in Mohammadiyeh city. Based on the results, the older adults who feel safe and have easy access to transportation had a stronger sense of social belonging. The results of this study can effectively assist policymakers and managers in designing the urban space and making it suitable for older adults.

Keywords: Aged, Cities, Social interaction, World Health Organization

چکیده

سابقه و هدف: حس تعلق برای سلامت جسمی، روانی و تعاملات اجتماعی سالمندان، ضروری می باشد. شهر دوستدار سالمند، طیف گسترده‌ای از فرصت را برای مشارکت اجتماعی سالمندان فراهم می‌کند. بنابراین، مطالعه حاضر با هدف تعیین نقش پیش بینی کننده شاخص‌های شهر دوستدار سالمند در تعلق اجتماعی سالمندان شهرستان محمدیه در استان قزوین، انجام شد.

مواد و روش‌ها: این مطالعه توصیفی-تحلیلی به صورت مقطعی بر روی ۳۰۰ سالمند، در سال ۱۴۰۱ انجام شد. سالمندان با روش نمونه گیری خوشه ای از شش منطقه شهرداری شهر محمدیه انتخاب شدند. داده ها با استفاده از چک لیست مشخصات دموگرافیک، پرسشنامه های شهر دوستدار سالمند و تعلق اجتماعی جمع اوری گردید. تجزیه و تحلیل داده ها به کمک نرم افزار **SPSS** انجام شد. از رگرسیون خطی چند متغیره برای تجزیه و تحلیل داده ها استفاده شد. سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

نتایج: میانگین سنی سالمندان مشارکت کننده در مطالعه $67/55 \pm 6/00$ سال و در محدوده سنی ۶۰ تا ۸۴ سال بود. اکثر سالمندان، مرد (۱۵۷ نفر، ۵۲/۳۳٪)، متأهل (۲۱۶ نفر، ۷۲/۰۰٪) و بیسواد (۱۵۷ نفر، ۵۲/۳۳٪) بودند. در ارتباط با شاخصهای شهر دوستدار سالمند، بیشترین میانگین نمره مربوط به رضایتمندی سالمندان از شاخص های ایمنی و سهولت تردد ($16/86 \pm 4/51$) و فضاهای باز شهری ($45/11 \pm 6/47$)، بود. همچنین، نتایج رگرسیون خطی چند متغیره نشان داد، وضعیت تاهل ($\beta=0.-0.150, p=0.006$)، تحصیلات در سطح زیر دیپلم ($\beta=0.170, p=0.003$) و دیپلم ($\beta=0.192, p=0.001$) و شاخص ایمنی و سهولت تردد ($\beta=0.328, p<0.001$) پیش بینی کننده های تعلق اجتماعی سالمندان بودند.

نتیجه گیری: در مطالعه حاضر، اکثریت سالمندان از شاخص های شهر دوستدار رضایت نداشتند. بر اساس نتایج، سالمندانی که احساس امنیت می کردند و دسترسی آسان به وسایل نقلیه عمومی داشتند، احساس تعلق اجتماعی بالاتری را گزارش نمودند. نتایج مطالعه حاضر می تواند به سیاستگذاران و مدیران، جهت طراحی فضای شهری و مناسب سازی آن برای سالمندان، کمک موثری نماید.

کلمات کلیدی: سالمند، شهر، تعامل اجتماعی، سازمان بهداشت جهانی

سالمندی قسمتی از زندگی طبیعی انسان می باشد که سیر به سوی کمال و رسیدگی به خویشتن دارد (۱). بهبود وضعیت بهداشتی و درمانی در چند دهه اخیر سبب افزایش تعداد سالمندان جهان شده است (۲). پیش‌بینی‌های سازمان بهداشت جهانی نشان می‌دهد که جمعیت سالمندان جهان از حدود ۱۲ درصد در سال ۲۰۱۵ به حدود ۲۲ درصد در سال ۲۰۵۰ افزایش خواهد یافت (۳). رشد سالمندی در کشورهای درحال توسعه بسیار بیشتر از کشورهای پیشرفته است و تا سال ۲۰۵۰، پیش‌بینی می‌شود که حدود ۷۹ درصد سالمندان جهان در این کشورها خواهند زیست (۴). کشور ما نیز از این قضیه مستثنی نیست، بطوریکه بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ نسبت به سال ۱۳۹۰، جمعیت سالمندان ۶۰ سال و بالاتر با ۱/۱ درصد افزایش، از ۸/۲ به ۹/۳ درصد جمعیت کل کشور رسید (۵). با توجه به روند روزافزون رشد این گروه سنی، برنامه‌ریزی آینده‌نگر برای کنترل مسائل و مشکلات این گروه از اهمیت بالایی برخوردار است (۶).

افزایش سن باعث سلب بعضی از نقش‌های اجتماعی از سالمندان و در نتیجه از دست رفتن هدف، هویت و موقعیت اجتماعی می‌گردد (۷). حس تعلق، انگیزشی درونی برای هویت افراد در موقعیتهای اجتماعی گوناگون و نشان دهنده وفاداری آنها به رفتاری ثابت است که با انتظارات دیگران از آن موقعیت تطابق دارد و سبب سازگاری فرد با موقعیت اجتماعی می‌گردد. بنابراین، انتظار می‌رود که محیط زندگی فرد سالمند متناسب با نیازها و تواناییهای او طراحی شود تا سالمند بتواند با داشتن حس تعلق به مکان، بیشترین احساس رضایت مندی را از محیط داشته باشد (۸). در همین راستا، سازمان بهداشت جهانی، اقدام به تهیه ویژگی‌های اصلی شهر دوستدار سالمند در ۸ محور نمود (۹). تئوری دلبستگی مکان (Place Attachment) نیز به رابطه عاطفی مثبت بین یک فرد و یک مکان خاص توجه نموده (۱۰) که به دنبال افزایش سن و ورود به سالمندی، افزایش می‌یابد (۱۱). چراکه این مفهوم باعث ارتقاء عزت نفس شده و همچنین با ایجاد حس امنیت و تعلق می‌تواند باعث حفظ هویت مثبت در سالمندان در مواجهه با از دست دادن توانایی‌های عملکردی شود (۱۰). همچنین، بر اساس تئوری دلبستگی مکانی، هر چه فرد زمان بیشتری را در یک فضا بگذراند، معنای عمیق‌تری در آن می‌یابد (۱۲).

شهر دوستدار سالمند شهری است که در آن سالمندان و مردم عادی هر دو به یک اندازه از حقوق شهروندی برخوردارند و شهر با سالمندان غریبه نیست. در شهر دوستدار سالمند؛ خدمات حمل و نقل، امور اداری، شبکه‌های مخابراتی و ارتباطات رسانه‌ای، ساخت و ساز اماکن و طراحی معماری شهری و خدمات فرهنگی و بهداشتی به شکلی ارائه می‌شود که سالمندان بدون وابستگی یا با دریافت حداقل کمک از دیگران، بتوانند از این امکانات بهره‌مند شوند (۱۳). بنابراین شهر دوستدار سالمند با بهینه‌سازی بهداشت، مشارکت و امنیت برای ارتقای کیفیت زندگی سالمندان (۱۴)، سالمندی فعال را برای افرادی که پا به سن گذاشته‌اند، فراهم می‌کند (۱۵) و باعث افزایش کیفیت زندگی، حفظ توانایی انجام فعالیت‌های روزانه و مقابله با انزوای اجتماعی، مشکلات شناختی و فیزیکی سالمندان می‌شود (۱۶). همچنین عضویت در جوامع دوستانه به عنوان شکلی از سرمایه اجتماعی، طیف گسترده‌ای از فرصت را برای مشارکت اجتماعی سالمندان، ارتباطات اجتماعی قوی و توانمندسازی آنها فراهم کرده و باعث افزایش احساس تعلق در افراد جامعه می‌شود (۱۷-۱۹). پس اگر تجارب زندگی در محیط برای افراد خوشایند باشد، حس تعلق و روابط افراد با دیگران و محیط ارتقاء می‌یابد (۱۹).

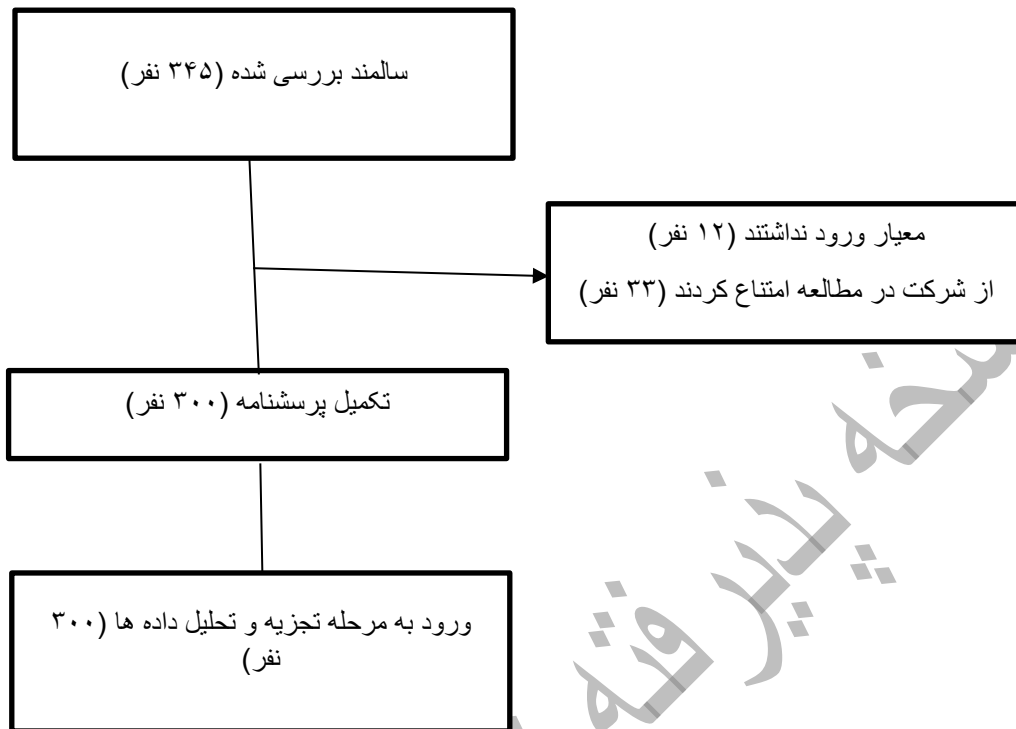
با تغییر هرم جمعیتی ایران به سمت سالمندی و تأثیرپذیری افراد سالمند از تمامی شرایط محیطی و همچنین تأثیر شاخص‌های شهر دوستدار سالمند بر افزایش تعلق و مشارکت اجتماعی سالمندان، با نگاهی واقع بینانه نسبت به وضعیت زندگی و نوع ارتباطات این قشر، انتظار می‌رود که مبنای تحقق فرصت‌ها و عدالت اجتماعی را درخصوص سالمندان همچون سایر آحاد جامعه مد نظر قرار دهیم، چراکه سالمند تا آخرین لحظات حیات خویش، خواهان کمال همه جانبه، خود شکوفایی و حضور مؤثر در تمامی عرصه‌های اجتماعی همانند سایر افراد می‌باشد (۲۰). بنابراین، این مطالعه با هدف تعیین نقش پیش‌بینی‌کننده شاخص‌های شهر دوستدار سالمند در تعلق اجتماعی در سالمندان شهرستان محمدیه، استان قزوین، انجام شد.

روش کار

این مطالعه، یک مطالعه توصیفی-تحلیلی می‌باشد که بصورت مقطعی در سال ۱۴۰۱ بر روی ۳۰۰ سالمند ساکن شهرستان محمدیه در استان قزوین انجام شد. روش نمونه‌گیری در این مطالعه به صورت خوشه‌ای بود. برای این منظور، ابتدا شهر محمدیه به شش خوشه تقسیم‌بندی شد. سپس، لیستی از کلیه بوستانها و مساجد شهر محمدیه از سازمان فضای سبز اخذ گردید؛ سپس از هر خوشه، تعدادی بوستان و مسجد بصورت تصادفی انتخاب و سپس از این اماکن، سالمندان واجد شرایط بصورت در دسترس، انتخاب شدند.

معیارهای ورود به مطالعه، ساکن شهر محمدیه، سن ۶۰ سال و بالاتر، تمایل به شرکت در مطالعه و توانایی برقراری ارتباط کلامی بود. سالمندان با بیماریهای جسمی شدید و یا بیماریهای روانی تشخیص داده شده (بر اساس گزارش سالمند) که مانع برقراری ارتباط و پاسخگویی به پرسشنامه بود، از مطالعه خارج شدند.

با در نظر گرفتن سطح اطمینان ۰/۹۵ و درصد خطا ۰/۰۵ و تعداد جامعه آماری (سالمندان ۶۰ سال و بالاتر شهر محمدیه) که حدود ۷۰۰۰ نفر در سرشماری سال ۱۳۹۵ تخمین زده شده است، تعداد نمونه این مطالعه با استفاده از فرمول کوکران، ۳۰۰ نفر محاسبه شد. جمع‌آوری اطلاعات از ۱۵ فروردین تا پایان اردیبهشت ۱۴۰۱، بطول انجامید. نمودار ۱، دیاگرام نمونه‌گیری این مطالعه را نشان می‌دهد.

نمودار ۱: دیاگرام نمونه گیری سالمندان

ابزار گردآوری داده ها

جهت جمع آوری داده ها از چک لیست اطلاعات دموگرافیک، پرسشنامه های شهر دوستدار سالمند و تعلق اجتماعی استفاده شد.

چک لیست دموگرافیک شامل اطلاعاتی در رابطه با سن، جنسیت، وضعیت تاهل، سطح تحصیلات و درآمد بود.

پرسشنامه شهر دوستدار سالمند

این پرسشنامه توسط زرقتی، خوارزمی و جوهری (۱۳۹۳) (۲۱)، بر اساس معیارهای استاندارد سازمان بهداشت جهانی تدوین شد. سوالات به صورت طیف لیکرت از کاملاً مخالفم و تا کاملاً موافقم، طراحی شده است. این پرسشنامه شامل ۶۸ گویه با ۸ شاخص شامل فضای باز شهری (۱۴ سوال)، ساختمان ها و مکان عمومی (۵ سوال)، حمل و نقل درون شهری (۸ سوال)، ایمنی و سهولت تردد (۵ سوال)، مشارکت اجتماعی (۱۰ سوال)، ارتباطی (۸ سوال)، بهداشتی درمانی (۷ سوال) و فرهنگی تفریحی (۱۱ سوال)، می باشد. این پرسشنامه برای استفاده در ایران بومی سازی شده است (۲۱، ۲۲) و همسانی درونی این پرسشنامه در مطالعه خوارزمی و همکاران با ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۷۸ تأیید گردید (۲۳). در مطالعه حاضر، آلفای کرونباخ پرسشنامه ۰/۹۳۵ محاسبه گردید.

پرسشنامه احساس تعلق اجتماعی

پرسشنامه احساس تعلق اجتماعی توسط احمدی بجستانی و همکاران در سال ۱۳۹۳ در بندر عباس در ۹ گویه و به صورت طیف پنج لیکرتی از کاملاً مخالفم (۱ امتیاز) تا کاملاً موافقم (۵ امتیاز) طراحی شده است. به ترتیب حداقل و حداکثر امتیاز بدست آمده از این پرسشنامه ۹ و ۴۵ می‌باشد. نمرات کسب شده بین ۹ تا ۱۵، حد پایین، ۱۵ تا ۳۰، حد متوسط و نمرات بالاتر از ۳۰، حد بالای تعلق اجتماعی را نشان می‌دهد. روایی صوری و محتوای این پرسشنامه مورد ارزیابی و تایید قرار گرفت. همچنین، پایایی درون آئمی پرسشنامه با الفای کرونباخ ۰/۷۶۷ در حد قابل قبول می باشد (۲۴).

تجزیه و تحلیل داده ها

تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۳ انجام شد. متغیرهای کیفی مطالعه با فراوانی و درصد و متغیرهای کمی با میانگین و انحراف معیار توصیف گردید. جهت تعیین پیش بینی کننده های تعلق اجتماعی، ابتدا از رگرسیون تک متغیره استفاده شد و متغیرهایی که در رگرسیون تک متغیره، ارتباط معناداری با تعلق اجتماعی داشتند، وارد رگرسیون چند متغیره شدند. متغیرهای اسمی و رتبه‌ای، ابتدا به متغیرهای Dummy تبدیل شده و سپس وارد تحلیل رگرسیون تک یا چند متغیره شدند. سطح معنی داری $p \leq 0/05$ در نظر گرفته شد.

ملاحظات اخلاقی

پژوهش حاضر در کمیته اخلاق در پژوهش های زیست پزشکی دانشگاه علوم پزشکی قزوین مطرح و با کد IR.QUMS.REC.1401.002 مورد تایید قرار گرفت. پس از بیان اهداف پژوهش برای شرکت کنندگان، به آنها از محرمانه ماندن اطلاعات شخصی اطمینان خاطر داده شد و قبل از پر نمودن پرسشنامه ها از تمام سالمندان شرکت کننده در مطالعه حاضر، رضایت نامه کتبی اخذ گردید.

نتایج

میانگین سنی سالمندان $67/55 \pm 6/00$ سال و محدوده سنی آنان ۶۰ تا ۸۴ سال بود. اکثر سالمندان، مرد (۱۵۷ نفر، % ۵۲/۳۳)، متأهل (% ۷۲،۰۰، ۲۱۶ نفر)، بیسواد (% ۵۲/۳۳، ۱۵۷ نفر) و با میزان درآمد کمتر از هزینه ماهانه (% ۵۹، ۱۷۷ نفر) بودند (جدول ۱).

جدول ۱ : مشخصات دموگرافیک سالمندان مشارکت کننده در مطالعه

متغیر	سطوح	تعداد	درصد
جنسیت	مرد	۱۵۷	۵۲/۳۳
	زن	۱۴۳	۴۷/۶۷
وضعیت تاهل	مجرد	۳۱	۱۰/۳۳
	متاهل	۲۱۶	۷۲/۰۰
	مطلقه	۸	۲/۶۷
	بیوه	۴۵	۱۵/۰۰
تحصیلات	بی سواد	۱۵۷	۵۲/۳۳
	زیر دیپلم	۱۱۷	۳۹/۰۰
	دیپلم	۲۴	۸/۰۰
	لیسانس	۲	۰/۶۷
درآمد	کمتر از هزینه ماهانه	۱۷۷	۵۹/۰۰
	برابر هزینه ماهانه	۱۱۷	۳۹/۰۰
	بیشتر از هزینه ماهانه	۶	۲/۰۰

بر اساس اطلاعات جدول ۲، بیشترین میانگین نمره رضایتمندی سالمندان از شاخص های ایمنی و سهولت تردد (۴/۵۱) $\pm ۸۶/۱۶$ و شاخص های فضاهای باز شهری (۱۱/۴۷ $\pm ۴۵/۶۱$) و کمترین رضایتمندی سالمندان از شاخص ارتباطی (۱۷/۸۳ $\pm ۴/۱۱$) بود.

جدول ۲ : میانگین نظرات سالمندان به شاخص های شهر دوستدار سالمند

شاخص	میانگین (انحراف معیار)	میانگین / تعداد آیتم
شاخص های فرهنگی و تفریحی (۱۱)	۲۶/۰۰ $\pm ۵/۴۷$	۲/۳۶
شاخص بهداشتی درمانی (۷)	۱۸/۹۹ $\pm ۴/۸۸$	۲/۷۱
شاخص ارتباطی (۸)	۱۷/۸۳ $\pm ۴/۱۱$	۲۲/۲
شاخص اجتماعی (۱۰)	۲۶/۳۷ $\pm ۶/۱۵$	۲/۶۳
شاخص های ایمنی و سهولت تردد (۵)	۱۶/۸۶ $\pm ۴/۵۱$	۳/۳۷
شاخص سیستم حمل و نقل (۸)	۲۱/۴۵ $\pm ۵/۰۶$	۲/۶۸
شاخص های ساختمان ها و مکان های عمومی (۵)	۱۲/۵۶ $\pm ۳/۱۹$	۲/۵۱
شاخص فضاهای باز شهری (۱۴)	۴۵/۶۱ $\pm ۱۱/۴۷$	۳/۲۵

جدول ۳. بررسی هم زمان پیشگویی کننده های تعلق اجتماعی با استفاده از مدل رگرسیون چند متغیره خطی

مدل چند متغیره			مدل تک متغیره			متغیر
p	t	β	p	t	β	
-	-	-	۰/۴۳۱	-۰/۷۸۸	-۰/۰۴۶	سن
-	-	-	۰/۵۰۸	-۰/۶۶۲	-۰/۰۳۸	جنسیت مرد
۰/۵۸۹	-۰/۵۴۱	-۰/۰۲۹	۰/۵۷۸	-۰/۵۵۸	-۰/۰۳۳	مجرد
(Ref.) ۱/۰۰						متاهل
۰/۰۰۶	-۲/۷۸۸	-۰/۱۵۰	۰/۰۴۹	-۱/۹۷۵	-۰/۱۱۴	وضعیت تاهل مطلقه
۰/۴۷۰	-۰/۷۲۴	-۰/۰۴۰	۰/۰۸۰	-۱/۷۵۶	-۰/۱۰۲	بیوه
(Ref.) ۱/۰۰						بی سواد
۰/۰۰۳	۲/۹۵۶	۰/۱۷۰	۰/۰۰۱	۳/۲۵۰	۰/۱۹۰	زیر دیپلم
۰/۰۰۱	۳/۳۹۱	۰/۱۹۲	۰/۰۰۵	۲/۸۴۸	۰/۱۶۷	دیپلم
۰/۴۵۹	۰/۷۴۲	۰/۰۴۱	۰/۴۷۷	۰/۷۱۳	۰/۰۴۱	لیسانس
-	-	-	۰/۵۱۹	۰/۶۴۶	۰/۰۴۳	۱
-	-	-	۰/۸۲۵	-۰/۲۲۱	-۰/۰۱۶	۲
(Ref.) ۱/۰۰						۳
-	-	-	۰/۹۲۷	۰/۰۹۱	۰/۰۰۶	۴ و ۵
-	-	-	۰/۵۹۶	-۰/۵۳۲	-۰/۰۳۳	۶
-	-	-	۰/۷۱۴	-۰/۳۶۷	-۰/۰۲۱	مالک
(Ref.) ۱/۰۰						کمتر از هزینه کرد
-	-	-	۰/۵۰۶	۰/۶۶۶	۰/۰۳۹	برابر هزینه کرد
-	-	-	۰/۴۲۸	۰/۷۹۳	۰/۰۴۶	بیشتر از هزینه کرد
۰/۲۶۰	-۱/۱۲۹	-۰/۰۶۳	۰/۰۳۶	-۲/۱۰۲	-۰/۱۲۱	استفاده از وسایل کمک حرکتی
-	-	-	۰/۹۳۵	۰/۰۸۱	۰/۰۰۵	شناختن فضاهاى باز شهری
۰/۴۵۸	-۰/۶۹۹	-۰/۰۴۱	۰/۰۰۳	-۳/۰۴۳	-۰/۱۷۴	شناختن هاى ساختمان ها و مکان هاى عمومى
۰/۲۲۷	-۱/۲۱۲	-۰/۰۹۷	۰/۰۰۱	-۳/۲۷۳	-۰/۱۸۷	شناختن سیستم حمل و نقل

شخص های ایمنی و سهولت تردد	۰/۲۰۰	۳/۵۱۰	۰/۰۰۱	۰/۳۲۸	۵/۲۸۲	۰/۰۰۰
شخص اجتماعی	-۰/۱۱۸	-۲/۰۴۲	۰/۰۴۲	-۰/۱۳۳	-۱/۵۹۴	۰/۱۱۲
شخص ارتباطی	۰/۰۷۹	۱/۳۷۱	۰/۱۷۱	-	-	-
شخص بهداشتی درمانی	۰/۰۳۷	۰/۶۴۳	۰/۵۲۱	-	-	-
شخص های فرهنگی و تفریحی	-۰/۱۹۲	-۳/۳۷۰	۰/۰۰۱	-۰/۱۲۰	-۱/۸۲۲	۰/۰۷۰

با توجه به نتایج بدست آمده، وضعیت تاهل، سطح تحصیلات و شاخص های ایمنی و سهولت تردد شهر دوستدار سالمند به عنوان پیش بینی کننده های تعلق اجتماعی سالمندان معرفی شدند. بطوریکه سالمندان مطلقه نسبت به سالمندان متاهل ($\beta=0.150, p=0.006$)، تعلق اجتماعی پایینتری را ذکر نمودند. سالمندان با تحصیلات در سطح زیر دیپلم ($\beta=0.170, p=0.003$) و دیپلم ($\beta=0.192, p=0.001$) نسبت به سالمندان بیسواد، تعلق اجتماعی بالاتری داشتند. سالمندانی که شاخص های ایمنی و سهولت تردد شهر را بهتر می دانستند ($\beta=0.328, p<0.001$)، تعلق بیشتری را گزارش نمودند (جدول ۳). مدل برآورد شده، بطور کلی با میزان $F=6.182, p<0.001$ معنی دار می باشد و توانسته است به میزان ۲۱ درصد ($R^2 = 0.21$) تعلق اجتماعی سالمندان مورد بررسی را پیش بینی کند.

بحث

مطالعه حاضر با هدف تعیین ارتباط بین شاخص های شهر دوستدار سالمند و تعلق اجتماعی در سالمندان شهرستان محمدیه، قزوین انجام شد. نتایج نشان داد که اکثر سالمندان از شاخص فضای باز شهری و ایمنی و سهولت تردد رضایت داشتند که هم راستا با نتایج مطالعه کیایی و همکاران (۱۳۹۸) در شهر قزوین می باشد (۲۵). تشابه نتایج بدست آمده، ممکن است به علت پایین بودن سطح انتظارات سالمندان شهرهای قزوین و محمدیه از امکانات شهری و رفاهی و یا عدم آگاهی آنان از حقوق شهروندی و شاخصهای شهر دوستدار سالمند باشد. اگرچه، خوارزمی و همکاران (۱۳۹۳) در شهر مشهد (۲۱)، شرقی و همکاران (۱۳۹۵) در شهر تهران (۲۶) نتایج مغایری را گزارش نمودند. این نتایج متفاوت را می توان اینگونه توجیه نمود که با توسعه و تکامل یک شهر تفاوت هایی را در انتظارات و نیاز های افراد شاهد خواهیم بود. بطوریکه، توسعه بافت شهری کلان شهرهایی مانند مشهد و تهران ممکن است باعث بالا رفتن انتظارات و خواسته های سالمندان شود.

نتایج نشان داد که اکثر سالمندان شهرستان محمدیه (۱۹۶ نفر، ۶۵/۳٪)، تعلق اجتماعی بالایی را ذکر نمودند و ۳۴/۷ درصد آنان (۱۰۴ نفر)، تعلق اجتماعی در سطح متوسطی داشتند و هیچ یک از آنان تعلق اجتماعی پایینی را گزارش نکردند. در همین راستا، نیکخواه و همکاران (۱۳۹۹) (۲۲) دریافتند، افرادی که بیش از ۲۰ سال در شهر بندرعباس سکونت داشته اند، نسبت به سایرین از احساس تعلق بیشتری برخوردار بودند. همچنین، رهروی پوده و تدین (۱۴۰۱) (۲۷) گزارش نمودند که سالمندان، بیشترین حس تعلق مکان به محله را داشتند. در این ارتباط، نقدی و همکاران (۱۳۹۵) (۲۸) دریافتند که گذشته تعاملی با محل زندگی، خاطرات و رویدادها، مدت زمان زندگی در آن محل و خاطرات مرتبط با آن از جمله عواملی هستند که می توانند در فرایند دلبستگی به مکان تاثیرگذار باشد. رضایی و همکاران (۱۳۹۴) (۲۹) نیز نشان دادند که حس مکان بر ارتقای حس تعلق شهروندان که متأثر از پیوندهای سکونتی، پیوندهای

خانوادگی و پیوندهای فعالیتی و نیز حس تعلق اجتماعی، موثر است. همچنین، بر اساس نظریه لو و آلتمن (۱۹۹۲) (۳۰)، دلبستگی مکان (Place Attachment)، سه مولفه عاطفه (هیجان)، شناخت (دانش و باورها) و تمایل به عمل (رفتار) را در بر می‌گیرد. لو و آلتمن بر نقش اجتماعی مکان و تعاملات فرهنگی-اجتماعی در مکان تاکید داشته و دلبستگی به مکان را از منظر دلبستگی اجتماعی یعنی نوعی از دلبستگی به خاطرات افراد تفسیر کرده اند. بر اساس این نظریه، دلبستگی به مکان با تغییرات زمانی رابطه ای قوی داشته و هرچه فرد مدت زمان بیشتری با یک فضا در ارتباط باشد، احتمال برقراری تعاملات اجتماعی با دیگران افزایش یافته و در نتیجه دلبستگی به مکان ارتقاء می‌یابد. اکبرزاده آرانی و همکاران (۲۰۲۱)، نیز دلبستگی اجتماعی (شامل امنیت اجتماعی، مشارکت اجتماعی، حمایت اجتماعی و اعتماد اجتماعی)، را به عنوان یکی از ابعاد تاثیر گذار در دلبستگی مکانی، معرفی نمودند (۱۰). همچنین فرخ نژاد افشار و همکاران (۲۰۲۱) بیان کردند که بین تمام ابعاد دلبستگی مکان و عملکرد اجتماعی همبستگی مثبت و معنی داری وجود دارد (۱۱). بدین معنا که وجود تعاملات مکرر و مداوم در محله، با ارتقاء اعتماد اجتماعی در میان همسایگان، دلبستگی به محله مسکونی را افزایش می‌دهد (۳۱). همچنین، مکانی که فرصت مشارکت های اجتماعی بیشتری را فراهم می‌کند باعث بهبود احساس سلامت در افراد میگردد (۱۱). از این رو می‌توان گفت؛ حس مکان، خاطرات، ارتباطات اجتماعی و آشنایی با محیط در دلبستگی مکانی افراد تاثیر گذار است (۳۲).

در مطالعه حاضر، سالمندان متاهل نسبت به مطلقه، تعلق اجتماعی بالاتری داشتند. صادقی جعفری و همکاران (۱۳۹۷) (۳۳) نیز رابطه معنی دار و مثبت بین وضعیت تاهل و تعلق اجتماعی گزارش کردند. این نتیجه را میتوان اینطور تبیین کرد که افراد متاهل دلیل داشتن شبکه اجتماعی گسترده تر و بدنبال آن فرصت مشارکت اجتماعی بیشتر نسبت به افراد مطلقه، از احساس تعلق اجتماعی بالاتری برخوردار هستند. هم چنین نتایج این مطالعه نشان داد سالمندان با سواد نسبت به بی سواد، تعلق اجتماعی بالاتری داشتند. در این راستا، زیاری و همکاران (۱۳۹۶) (۳۴) نشان دادند که هر چه افراد تحصیلات بالاتری داشته باشند میزان درک و آمادگی آنان برای مشارکت در فعالیت های محله افزایش می‌یابد. در این رابطه می‌توان اظهار داشت که معمولا افراد با سطح تحصیلات بالاتر از جایگاه اجتماعی بالاتری برخوردار بوده و مورد احترام و اعتماد اکثریت مردم جامعه می‌باشند که در نتیجه باعث افزایش مشارکت اجتماعی و سطح تعلق اجتماعی آنان می‌شود.

از دیگر نتایج مطالعه حاضر، وجود ارتباط معنی دار بین شاخص های ایمنی و سهولت تردد شهری و تعلق اجتماعی بود. در این راستا، عیسی لو و همکاران (۱۳۹۴) (۳۵) گزارش نمودند که احساس ناامنی به عنوان مانع حضور آسان و عادلانه سالمندان ساکن شهر قم در فضای شهری بود. کامیار راد و همکاران (۱۴۰۱) (۳۶) نیز بیان کردند که شهر ناایمن می‌تواند تهدیدکننده حیات سالمندان باشد. افرا (۲۰۲۳) (۳۷)، نیز وجود رابطه معنادار بین احساس امنیت اجتماعی در زنان و مشارکت اجتماعی آنان را نشان داد. همچنین زیاری و همکاران (۱۳۹۶) در شهر نورآباد دلفان (۳۴)، به این نتیجه دست یافتند که هر چه احساس امنیت در افراد بیشتر باشد، آنان آمادگی بیشتری برای مشارکت های اجتماعی خواهند داشت. این نتیجه را می‌توان اینگونه توجیه نمود که سالمندان برای حضور در اجتماع نیازمند فضای مناسب و امنی هستند تا بتوانند ارتباطات اجتماعی خود را با دیگران برقرار کنند. از آنجاییکه در مطالعه حاضر، اکثر سالمندان از شاخص های ایمنی و

سهولت تردد در شهرستان محمدیه، اعلام رضایت نموده و در نتیجه حضور موثر و پر رنگ در اجتماعات داشته و با برقراری مشارکت اجتماعی با همسالان خود، تعلق اجتماعی بالاتری را از خود نشان دادند.

نتیجه گیری

نتایج مطالعه حاضر نشان داد که اگرچه اکثریت سالمندان از شاخص های شهر دوستدار رضایت نداشتند، ولی حس تعلق بالایی به افراد، مکان ها و اشیاء اطراف خود داشتند. همچنین بر اساس نتایج، سالمندانی که در اجتماع احساس امنیت می کردند و دسترسی آسان به وسایل نقلیه عمومی داشتند، احساس تعلق اجتماعی بالاتری داشتند. دستاورد این مطالعه، شناخت کاستی های شهرستان محمدیه در مقایسه با مقیاس های استاندارد شهر دوستدار سالمند می باشد و نتایج آن می تواند کمک موثری در برنامه ریزی های مناسب و درست در جهت نیل به شهر دوستدار سالمند شدن، نماید. پیشنهاد می گردد مطالعاتی با دامنه وسیع تر جغرافیایی و از طریق مشاهده شاخصهای شهر دوستدار سالمند انجام شود و با نتایج مطالعاتی که با روش خودگزارش دهی انجام شده، مقایسه گردد.

محدودیت پژوهش

از محدودیت های این مطالعه می توان به خودگزارش دهی برای پر نمودن پرسشنامه ها اشاره نمود که ممکن است برخی از سالمندان از ارائه پاسخ واقعی خودداری کرده باشند. هرچند، با دادن توضیحات لازم در مورد سوالات پرسشنامه سعی بر کمرنگ شدن این محدودیت شد. همچنین، با توجه به اینکه نمونه ها بصورت در دسترس از میان سالمندان حاضر در مساجد و بوستانها، انتخاب شدند، ممکن است تعمیم پذیری نتایج مطالعه حاضر را به تمام سالمندان شهرستان محمدیه با مشکل مواجه نماید.

تشکر و قدردانی

این مقاله حاصل کار پایان نامه کارشناسی ارشد پرستاری گرایش سالمندی می باشد. نویسندگان مراتب تشکر و قدردانی خود را از معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی قزوین اعلام می دارند. همچنین از کلیه سالمندانی که به عنوان مشارکت کننده در این مطالعه همکاری داشتند و بدون رضایت و همکاری آنها این تحقیق امکان پذیر نبود، کمال تشکر و قدردانی را اعلام می داریم.

References

1. Alipoor F, Sajadi H, Forozan A, Biglarian A. The role of social support in elderly quality of life. *Social Welfare*. 2009;8(33):149-67.[<http://refahj.uswr.ac.ir/article-1-1862-en.html>]
2. Arsang-Jang s, Jafari-Koshki T, Afshari A, Arsang-Jang M. Prevalence o f disability and related factors in elderly of Qom City. *Journal of Geriatric Nursing*. 2018;4(3):65-79. [<http://jgn.medilam.ac.ir/article-1-278-en.html>]
3. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ageing-and-health>
4. United Nations Population Fund .Urbanization: A majority in cities. New York: UNFPA; 2015.
5. Kiaei M, Mohammadi F, Hosseinkhani Z, Motalebi SA. Assessing mediating role of financial satisfaction in the relationship of financial literacy with quality of life in retired older adults. *Salmand: Iranian Journal of Ageing* 2022;17 (3):322-37.[<http://salmandj.uswr.ac.ir/article-1-2254-en.html>]
6. Karami J, Sanjabi A, Karimi P. The prediction of life satisfaction among the elderly based on resilience and happiness. *Aging Psychology*. 2017;2(4):229-36.[https://jap.razi.ac.ir/article_648_dc5ffdbd403d531b4706bd8653b6f117.pdf]
7. Salari M, Varastehfar A, Sarabi AB. The Pattern of Love Making Among the Elderly in Tehran City: with the Approach of Foundational Data Theory. *Applied Family Therapy Journal*. 2022;3(2):117-46.
8. Hu J, Tsai P-K, Huang M-N, Tsay S-F. Age-friendly cities, ideals and practice: the experience of Taichung city. *Hu li za zhi*. 2012;59(6):5-11.[DOI: 10.6224/JN.59.6.5]
9. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/age-friendly-cities-framework/>
10. Aliakbarzadeh Arani Z, Zanjari N, Delbari A, Foroughan M, Ghaedamini Harouni G. Place attachment and aging: A scoping review. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*. 2022;32(1):91-108.[<https://doi.org/10.1080/10911359.2020.1860852>]
11. Farokhnezhad Afsha P, Malakouti SK, Rashedi V, Ajri-khameslou M. Relationship Between Place Attachment and Social Functioning in the Elderly. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*. 2021;27(2):194-203.[<https://www.magiran.com/paper/2333139>]
12. Aliakbarzade Arani Z, Zanjari N, Delbari A, Foroughan M, Ghaedamini Harouni G. How do Iranian older adults define place attachment? a qualitative study. *Health Promotion Perspectives*. 2021;11(2):186-93.[DOI: 10.34172/hpp.2021.23]
13. Nader MH. Evaluation of socio-demographic policies of active aging in Iran and the challenges ahead. *Marifati Farhangi Ejtemaii*, 4(1), Winter 2012-13 2012-13;4(1):101-20.
14. Nemati Darush, Habib AB. Tehran is an elderly lover city, primary steps of global of elderly capital city. *Social Research* 2021;6(18):15-44.
15. Keating N, Eales J, Phillips JE. Age-friendly rural communities: Conceptualizing ‘best-fit’. *Canadian Journal on Aging/La Revue Canadienne du Vieillissement*. 2013;32(04):319-32.[doi:10.1017/S0714980813000408]
16. Jackisch J, Zamaro G, Green G, Huber M. Is a healthy city also an age-friendly city? *Health promotion international*. 2015;30(suppl 1):i108-i17.[doi:10.1093/heapro/dav039]
17. Newall N, Menec V. Age-friendly communities principles and initiatives. *Canadian Acoustics*. 2014;42(3).[<https://jcaa.caa-aca.ca/index.php/jcaa/article/view/2718>]

18. Kurtyka-Marcaak I, Hełdak M, Przybyła K. The Actual Demand for the Elimination of Architectural Barriers among Senior Citizens in Poland. *International journal of environmental research and public health*. 2019;16(14):2601.[DOI:10.3390/ijerph16142601]
19. Emami a, Bazdar M, Safari M, Farahnaki R. The Determination of Relationship between Sense of Belonging and its Social Indicators, Case Study: Ziarat Village- Golestan. *Armanshahr Architecture & Urban Development*. 2023;10(21):11-21.
20. Heinrich LM, Gullone E. The clinical significance of loneliness: A literature review. *Clinical Psychology Review*. 2006;26(6):695-718.[doi: 10.1016/j.cpr.2006.04.002.]
21. Zarghani SH, Kharazmi OA, Johari L. Evaluation of the "age-friendly" city indicators in Mashhad by focusing on the social-cultural indices. *Human Geography Research Quarterly*. 2015;47(4):673-88.
22. Nikkhah H, Sarafraz P, Valipour Z. A study of social factors affecting citizens' sense of belonging to the city (Case of study:the city of Bandar Abbas). *Urban Sociological Studies*. *Urban Sociological Studies*.2020;10(35):85-116.[https://urb.dehaghan.iau.ir/article_677434_025f7ad1979cbdd2de424c26873079f3.pdf]
23. Khoddam H, Dehghan M, Sohrabi A, Modanloo M. The age-friendly cities characteristics from the viewpoint of elderly. *Journal of Family Medicine and Primary Care*. 2020;9(11):5745-51.[doi: 10.4103/jfmpe.jfmpe_1098_20.]
24. Nikkhah H, Ahmadi Bajstani Z .The investigation of socio-cultural factors on social participation among the BandarAbbass citizen. *socio-cultural Development Studies*. 2017;6(1):159-84. [<http://journals.sabz.ac.ir/scds/article-1-194-en.html>.]
25. Kiaie M, Motalebi SA, Mirzadeh M, Mohammadi F. Evaluating Age-Friendly City Indicators in Qazvin: Urban Open Spaces, Buildings and Public Places. *The Journal of Qazvin University of Medical Sciences*. 2019;23(5):430-439.[<http://journal.qums.ac.ir/article-1-2747-en.html>]
26. Sharqi A., Zarghami E., Olfat M., Kousalari F.. Evaluating Status of Global Indices of Age-Friendly City In Tehran Metropolis (AFC). *Architecture, Civil Engineering, Environment*. 2016;9(3): 35-52. [<https://doi.org/10.21307/acee-2016-034>]
27. Rahravi poodeh S, Tadayon B. Explaining the effective factors on the sense of belonging to the place and evaluating the indicators of social stability in the historical context (Case study: Joybareh neighborhood of Isfahan). *JRIA* 2022; 10 (3) :86-106.[<http://jria.iust.ac.ir/article-1-1447-en.html>]
28. Naghdi A, Vahdat S, H. S. The role of social capital in place attachment in traditional neighborhoods (Case study: City neighborhoods Hamedan). *Urb Stud*. 2016;6(18):23-50.
29. Rezaei S, Rafieyan M, Arghan A. Assess the impact of a sense of citizenship of a sense of place by emphasizing its semantic components Case study: The new City Campus. *Urban Management*. 2016;15(44):41-64.
30. Low, S.M., Altman, I. (1992). Place Attachment. In: Altman, I., Low, S.M. (eds) *Place Attachment*. *Human Behavior and Environment*, vol 12. Springer, Boston, MA. [https://doi.org/10.1007/978-1-4684-8753-4_1]
31. Annamoradnejad R, Arvin M. Investigation effect components Individual and social context on place attachment (case study: Qaemshahr City). *Research and Urban Planing*. 2021;12(46):52-67.[DOI: 10.30495/jupm.2021.4014]
32. Cook CC, Martin P, Yearns M, Damhorst ML. Attachment to “place” and coping with losses in changed communities: A paradox for aging adults. *Family and Consumer Sciences Research Journal*. 2007;35(3):201-14.

33. Sadighi Jafari J, Yazadkhasti B, Ejtehad M. A Study of the Sense of Belonging to Iranian Society and its Influential Factors. Iranian Journal of Sociology. 2018;19(1):3-26.
34. Ziari K, Hatami A, Mesbahi S. Investigating the Factors Affecting Increasing Social Participation with Emphasis on Neighborhood Affect (Case Study: Nourabad Delfan). Journal of Urban Social Geography. 2017;4(2):69-86.
35. Isalou s, j m, kh a. The Needs and Problems of the Elderly in Urban Areas: A Case Study of Central Qom Shahabedin Isalou[1] , Mahmoud Jomehpoor[2] , Ali Khaksari Rafsanjani[3] Resived: 01/07/2016 Accepted: 17/05/2017. Journal of Social Work Research. 2015;2(6):1-41.[DOI: 10.22054/rjsw.2015.7891]
36. Rad SK, Kamyar G, Rad SK. Right to the Safe City in Human Rights and Iranian law. Journal of Legal Research. 2022;21(51):177-202.
37. Afra, H. Meta-analysis of factors affecting women's sense of social security. Social Development & Welfare Planning, 2023; 14(56). DOI: 10.22054/qjsd.2022.66403.2322

پاییز فقه شاه پیش از انتشار